Parch./Revd Gethin Rhys
Swyddog Polisi'r Cynulliad Cenedlaethol / National Assembly Policy Officer

Jacquie Hughes
OFCOM
Riverside House
2a Southwark Bridge Road
London
SE1 9HA

bbcperformance@ofcom.org.uk

Perfformiad y BBC – Gwasanaethu'r BBC: Cynulleidfaoedd yng Nghymru

Cyflwynir yr ymateb hwn ar ran Cytûn – Eglwysi Ynghyd yng Nghymru. Cytûn yw'r corff ymbarél ar gyfer prif enwadau Cristnogol Cymru ac mae nifer o fudiadau Cristnogol eraill hefyd yn aelodau. Mae gan yr aelod enwadau gyfanswm aelodaeth o ryw 168,000 o oedolion mewn oed ymhob cymuned yng Nghymru, a chyswllt â nifer helaeth eto o oedolion, plant a phobl ifainc. Mae eglwysi lleol yn gweithredu trwy gyfrwng y Gymraeg, y Saesneg a nifer o ieithoedd eraill. Gellir gweld rhestr gyflawn o'n haelodau yn: http://www.cytun.cymru/ni.html

Rydym yn croesawu'r cyfle i ymateb i'r ymgynghoriad hwn. Fe luniwyd yr ymateb yn dilyn ymgynghori gyda swyddogion eglwys a chymdeithas ein haelod enwadau a mudiadau, a chydag unigolion eraill o fewn aelodaeth ein heglwysi sydd â phrofiad yn y maes. Rydym yn canolbwyntio ar yr agweddau sy'n ymwneud yn benodol â Chymru. Rydym wedi cymryd i ystyriaeth yn yr ymateb hwn yr ymateb llawn gan ein haelod enwad, Eglwys Bresbyteraidd Cymru, a ddanfonwyd atoch ar wahân.

1. **Ydych chi'n cytuno â'n dull gweithredu cyffredinol ar gyfer gosod y drwydded weithredu?**

Credwn y dylai'r BBC ac OFCOM yn ei holl weithgarwch ddilyn egwyddor Mesur yr Iaith Gymraeg, sef trin y Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal yng Nghymru. Credwn **y dylid cynnwys hyn yn yr amcanion lefel uchel**, a bod hyn yn cynnwys nid yn unig rhaglenni a deunydd a gynhyrchir gan y BBC yng Nghymru, ond pob dim a ddarlledir i neu sydd ar gael yng Nghymru. Deallwn na fyddai modd sicrhau cyfartaledd rhwng oriau Cymraeg ac oriau Saesneg ar draws y BBC, ond fe gredwn fod angen ystyried sut i adlewyrchu statws swyddogol yr iaith Gymraeg yng Nghymru ymhob dim a wna'r BBC. Un enghraifft fyddai gweld a oes modd newid yr arfer o drosleisio pob cyfraniad a wneir yn Gymraeg wrth ddarlledu Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar BBC Parliament a Chwestiynau'r Prif Weinidog ar BBC2 Wales. A fyddai modd defnyddio'r botwm coch ar gyfer y cyfieithiad, gan adael i'r iaith wreiddiol gael ei darlledu ar y brif sianel? (Neu, o bosibl, fel arall?)

Enghraifft arall, a gododd ers cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori, yw cefnogi Radio Cymru 2. Mae hwn yn wasanaeth sy'n ceisio llenwi un o'r amryfal fylchau yn y ddarpariaeth darlledu Gymraeg nad yw'r farchnad wedi gallu ei chyflawni. Does neb arall yn cynnig sioe frecwast Gymraeg yn genedlaethol. Credwn y dylai OFCOM ddatgan yn gyhoeddus croeso a chefnogaeth i RC2, fel cynnig newydd, gwahanol, y mae mawr alw wedi bod amdano gan ddefnyddwyr.

2. **Ydych chi'n cytuno â'r dull gweithredu rydyn ni wedi'i gynnig ar gyfer diben cyhoeddus 1 gan gynnwys yr amcanion lefel uchel a'r amodau rheoleiddio rydyn ni'n eu cynnig?**

Credwn nad yw para 4.43.2 yn y ddogfen ymgynghori "Dal y BBC i gyfrif" yn gwneud cyfiawnder â rôl y deddfwrfeydd datganoledig. Gweler hefyd ein sylwadau wrth ymateb i Cn 5 isod.

58 Heol Richmond, Caerdydd CF24 3AT | 58 Richmond Road, Cardiff CF24 3AT | 029 2046 4378
gethin@cytun.cymru | www.cytun.cymru
Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 5853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestredig | Rhif: 1117071
Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 5853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071

Parch./Revd Gethin Rhys
Swyddog Polisi'r Cynulliad Cenedlaethol / National Assembly Policy Officer

3. **Ydych chi'n cytuno â'r dull gweithredu rydyn ni wedi'i gynnig ar gyfer diben cyhoeddus 2 gan gynnwys yr amcanion lefel uchel a'r amodau rheoleiddio rydyn ni'n eu cynnig?**

At ei gilydd, ydyn. Ond noder ein sylwadau am yr iaith Gymraeg dan Gn 1 uchod. Credwn fod yna fethiannau yn y farchnad ar gyfer darparu deunydd addysgol ffurfiol ac anffurfiol trwy gyfrwng y Gymraeg, ac y dylai'r BBC gymryd hynny i ystyriaeth wrth benderfynu ar ei harlwy arlein yn Gymraeg. Tra gellid dadlau fod peth o ddarpariaeth arlein addysgol y BBC yn Saesneg yn cystadlu gyda darparwyr preifat yn y farchnad, prin fod hynny'n wir yn achos darpariaeth Gymraeg.

4. **Ydych chi'n cytuno â'r dull gweithredu rydyn ni wedi'i gynnig ar gyfer diben cyhoeddus 3 gan gynnwys yr amcanion lefel uchel a'r amodau rheoleiddio rydyn ni'n eu cynnig?**

Ydyn. Credwn fod para 4.70 eto yn awgrymu, yn achos Cymru, y dylid bod yn darparu mwy o ddeunydd trwy gyfrwng y Gymraeg. Fe fyddai hyn yn gwella'r "cymysgedd" (a), y ganran a gynhyrchir yn y DU (c), "uchelgais creadigol a chymryd risg" (d) a gwasanaethu "cynulleidfaoedd amrywiol". Credwn y dylai hyn gael ei gydnabod yn llawnach yn y Drwydded ddrafft, yn enwedig yn Atodlen 1.

5. **Ydych chi'n cytuno â'r dull gweithredu rydyn ni wedi'i gynnig ar gyfer diben cyhoeddus 4 gan gynnwys yr amcanion lefel uchel a'r amodau rheoleiddio rydyn ni'n eu cynnig?**

Mae Cytûn yn croesawu diben cyhoeddus (4), yn enwedig y gofyn i wasanaethu Cymru (a gwledydd a rhanbarthau eraill). Mae hyn yn unol â'r hyn y gofynnodd Cytûn amdano wrth ymateb i ymgynghoriad y Llywodraeth am Siarter newydd i'r BBC. Credwn fod yr egwyddorion a gyflwynir ym mharagraff 1.31 y Drwydded Ddrafft yn adlewyrchu'r Ddiben hon a sut y dylid ei throi yn weithredu ymarferol.

Ond rydym yn siomedig ynghylch rhai o'r gofynion penodol a gyflwynir yn Atodlen 1 er gwireddu hyn. Gan gofio ein sylwadau cyffredinol yn ein paragraff 1 uchod, os mai bwriad OFCOM yw cyflwyno gofynion manwl ar gyfer pob gwasanaeth, teimlwn fod y gofynion ar gyfer Cymru yn Atodlen 1 yn ddiffygiol fel ag y maent yn sefyll. Yn benodol, byddem yn tynnu sylw at y canlynol:

2.52 Mae'r cyfanswm o 300 o oriau y flwyddyn ar BBC Parliament ar gyfer seneddau Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon gyda'i gilydd yn gyfanswm llawer rhy isel o ystyried pwysigrwydd y seneddau hynny nid yn unig ar gyfer y gwledydd datganoledig ond hefyd ar gyfer y DU cyfan – o ran gwahaniaethau polisi, ac o ran y naill wlad yn dysgu gan y llall fel sy'n digwydd yn gynyddol (e.e. codi 5c am fagiau plastig neu trefn optio allan ar gyfer rhoi organau, dau bolisi a ddechreuodd yng Nghymru heb fawr o ymwybyddiaeth yng ngweddill y DU ond sydd bellach yn cael eu mabwysiadu mewn gwledydd eraill y DU). Credwn y gallai OFCOM sicrhau fod BBC Parliament yn rhoi gwell cynrychiolaeth i'r seneddau etholedig hyn, a rhywfaint llai i Dŷ'r Arglwyddi. Enghraifft nodedig o'r diffyg hwn oedd bod BBC Parliament wedi parhau i ddarlledu o Dŷ'r Arglwyddi ym Mehefin 2016 pan oedd Cynulliad Cymru yn methu ag ethol prif Weinidog.

2.66.1 Teimlwn fod 275 awr yr wythnos o raglenni newyddion a materion cyhoeddus ar BBC Wales yn rhy isel, yn enwedig o gofio methiant y farchnad yng Nghymru i ddiwallu'r angen am newyddion a materion cyhoeddus yn benodol am Gymru (gweler, er enghraifft Awdit Cyfryngau y Sefydliad Materion Cymreig yn 2015). Mae'n gwbl annerbyniol fod y cyfansymiau a bennir i'r Alban (2.59.1) a Gogledd Iwerddon (2.72.1) yn sylweddol uwch. Credwn y dylai ffigwr Cymru fod gyfuwch â'r 310 awr yng Ngogledd Iwerddon.

2.66.2 Mae'r 65 o oriau y flwyddyn a bennir i raglenni nad ydynt yn newyddion ar BBC One Wales yn rhyfeddol o isel – nemor fwy nag awr yr wythnos. Pennir 155 awr i'r Alban (2.59.2) a 90 i Ogledd Iwerddon. O gofio fod y BBC bellach wedi cyhoeddi sefydlu sianel Saesneg ar wahân i'r Alban yn ychwanegol at yr oriau hyn, credwn y dylai'r

oriau a bennir yng Nghymru fod yn uwch nag a bennir i'r Alban, gan nad oes yng Nghymru sianel Saesneg ar wahân.

2.68 Mae'r un ystyriaethau yn wir am BBC Two Wales, yn enwedig am y gellir cyflenwi rhai o'r oriau hyn trwy ail-ddarlledu rhaglenni yn hytrach na chreu rhai newydd.

2.8.1 a 2.10.1 Rydym yn ymwybodol iawn fod mwyafrif gwrandawyr a gwylwyr Cymru yn derbyn eu rhaglenni trwy ddarparwyr (gan gynnwys y BBC) nad ydynt wedi eu lleoli yng Nghymru. Nid oes disgwyl i'r BBC newid y sefyllfa honno ar ei liwt ei hunan, ond mae gan y BBC gyfrifoldeb arbennig fan hyn gan ei bod yn un corff sy'n darlledu ar draws Prydain o'r tu allan i Gymru ac o'r tu fewn. Hoffem weld Ofcom yn mynnu y dylai peth o wasanaeth newyddion Radio 1 a/neu Radio 2 gael ei gynhyrchu yng Nghymru yn ystod yr oriau brig er mwyn ceisio mynd i'r afael â'r diffyg democrataidd a diffyg gwybodaeth am Gymru ymysg y sawl sy'n derbyn eu newyddion o ffynonellau traws-Brydeinig yn unig.

6. Ydych chi'n cytuno â dull gweithredu Ofcom ar gyfer sut byddwn yn gosod ac yn diwygio'r drwydded weithredu, fel y nodir yn Atodiad 5?

Yn Atodlen 5 A5.5, credwn y dylid sicrhau ymgynghoriad cyhoeddus ar bob newid i drwydded y BBC, ac y dylai'r ymgynghori hwnnw ymhob achos cynnwys ymgynghori gyda Chynulliad Cenedlaethol Cymru, er mwyn sicrhau mewnbwn gan gynrychiolwyr etholedig yng Nghymru.

7. Ydych chi'n cytuno â'n dull gweithredu cyffredinol arfaethedig ar gyfer mesur perfformiad?

Rydym yn deall fod y drefn reoleiddio newydd hon yn ddatblygiad pwysig i OFCOM ac i'r BBC. Rydym yn deall yr awydd i osod isafswm oriau ar gyfer rhai mathau o raglenni a phennu safonau ar gyfer cynnyrch y BBC. Ond fe gredwn na ddylai atebolrwydd y BBC am safonau darlledu a chynnyrch droi yn llyffetheiriau a rheolau a allai gyfyngu ar allu'r BBC i arloesi ac ymateb i alw'r cyhoedd mewn meysydd newydd trwy ei gyfyngu i nodau penodol a osodwyd ar gychwyn y broses. Mae hyn yn arbennig o wir gan fod cymaint o feincnodau wedi eu gosod fel y gallent ryngweithio mewn ffyrdd na ellir ar hyn o bryd eu rhagweld, ac efallai creu canlyniadau anfwriadol. Nid yw'n rhwydd gwerthuso gwerthfawrogiad cynulleidfa, gwerth cyhoeddus rhywbeth, mewn graff a tharged. Pwyswn felly am ddoethineb ar ran OFCOM wrth fynd ati i sicrhau bod corff cyhoeddus mawr yn atebol ond ddim yn cael ei lethu.

8. Ydych chi'n cytuno â'r fframwaith arfaethedig o: argaeledd; defnydd; effaith; ffactorau cyd-destunol

Credwn y dylid cynnwys aelodau etholedig yn y rhestr o randdeiliaid yr ymgynghorir â nhw. Efallai nid "arbenigwyr" yw'r disgrifiad gorau ohonynt, ac y dylid ystyried categori ar wahân ar eu cyfer. Yn achos darlledu yng Nghymru, byddai Aelodau Cynulliad yn arbennig o bwysig yn hyn o beth, ond hefyd Aelodau Seneddol a chynghorwyr lleol (ac, am y tro, Aelodau Senedd Ewrop).

9. Ydych chi'n cytuno â dull gweithredu Ofcom ar gyfer sut byddwn yn gosod ac yn diwygio'r mesurau perfformiad?

Gweler ein hymateb i Cn 7.

Gethin Rhys (ar ran Cytûn)
03.07.2017

58 Heol Richmond, Caerdydd CF24 3AT | 58 Richmond Road, Cardiff CF24 3AT | 029 2046 4378
gethin@cytun.cymru | www.cytun.cymru

Mae Cytûn yn gwmni cofrestredig yng Nghymru a Lloegr | Rhif: 5853982 | Enw cofrestredig: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Mae Cytûn yn elusen gofrestredig | Rhif: 1117071
Cytûn is a registered company in England and Wales | Number: 5853982 | Registered name: "Cytûn: Eglwysi Ynghyd yng Nghymru/Churches Together in Wales Limited" | Cytûn is a registered charity | Number: 1117071